

Valgt blev: *Bladt, Lund Jensen, Evald Kristensen, Th. Mikkelsen, Carl Nielsen, Chr. Rasmussen, Teichert, Chr. Thomsen, Axel Sørensen, Niels Eriksen, Søren Andersen, Peter Larsen, Raunkjær, Juul Madsen, Clausen (Olufskjær), H. C. Toft og Storgaard.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående „Kongeriget Danmarks Hypotekbank“'s beretning for regnskabsåret 1959-60.

Valgt blev: *Brodthagen, Albertsen, Gorrsen, Lis Groes, Ove Hansen, Erhard Jakobsen, Mørk, Lars M. Olsen, Axel Sørensen, Henry Christensen, Ejnar Hansen, Holger Hansen, Jacob Sørensen, Foss, Clausen (Olufskjær), Adolph Sørensen og Kai Moltke.*

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning i anledning af en under 1. oktober 1951 i København undertegnet venskabs-, handels- og søfartstraktat mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater.

(Forslaget til folketingsbeslutning findes i tillæg A. sp. 169, fremsættelsen i tidenden sp. 320).

Sagen sattes til forhandling.

Chr. Christiansen: Det foreliggende forslag til folketingsbeslutning vedrørende en venskabs-, handels- og søfartstraktat mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater har været lang tid undervejs. Allerede i 1949 skete den første henvendelse om forhandlinger, og den 1. oktober 1951 blev traktaten undertegnet i København sammen med en tilhørende protokol og et referat vedrørende fortolkning af visse af traktatens bestemmelser. De Forenede Staters senat har givet sit samtykke til ratifikationen af traktaten den 21. juli 1953 med et forbehold, der fra dansk side er blevet tiltrådt.

Årsagen til, at traktaten først nu forelægges det danske folketing til ratifikation, er alene den, at Danmark gerne først ville have den verserende skibserstatningssag mel-

lem Danmark og USA bragt endeligt i orden, og tillige, hvis det var muligt, en afklaring af de europæiske markedsdannelser. Skibserstatningssagen er nu bragt til afslutning på en for Danmark tilfredsstillende måde, og Danmarks medlemskab af de syv landes frihandelsområde trådte i kraft den 1. juli 1960. Dermed er skabt den fornødne baggrund for ratifikationen af traktaten mellem Danmark og USA.

Mit parti finder det meget ønskeligt, at vi får denne traktat bragt i orden, og derfor kan jeg på mit partis vegne anbefale, at det foreliggende forslag til folketingsbeslutning vedtages.

Det er min opfattelse, at den udarbejdede traktat, som folketinget skal tage stilling til, vil være af stor værdi både for vore nuværende og for vore fremtidige forbindelser med Amerikas Forenede Stater.

Jeg skal ikke komme ret meget ind på enkeltheder vedrørende det økonomiske forhold mellem USA og Danmark og heller ikke på traktatens bestemmelser. Jeg vil finde det naturligt, at det foreliggende forslag til folketingsbeslutning efter den forhandling, der nu finder sted, kommer til udvalgsbehandling.

Traktaten bygger på de gamle venskabsforbindelser, der har rod langt tilbage i tiden, og den er baseret på principperne om national- og mestbegunstigelsesbehandling, hvor gensidigheden skulle være rådende. Jeg kan henvise til traktatens artikler og de ledsagende bemærkninger og endvidere den højtærede udenrigsministers skriftlige fremsættelse, der for sit vedkommende indeholder nogle generelle betragtninger dels over de økonomiske forbindelser mellem USA og Danmark, dels over traktatens bestemmelser vedrørende muligheder for handelssamkvem mellem de to stater. Jeg mener, Danmark har grund til at forvente stigende indpas på det store amerikanske marked. Danmark er i stort omfang leveringsdygtig på fuld konkurrencemæssig måde af såvel fødevarer som industrivarer.

Der har været og er stadig visse restriktioner og toldforhold, som har hæmmet og begrænset handelsforbindelserne, og jeg tror, det er et almindeligt ønske fra dansk side, at liberaliseringslinjen i USAs handel må udvikle sig videre i den kommende tid. Det er den retningslinje, Danmark for sit

[Chr. Christiansen.]

vedkommende har fulgt. Danmark vil lægge alle kræfter i for at få banet vej for eksport af sine kvalitetsvarer, for landbrugs- og fiskeriprodukter og for industriens anerkendte frembringelser.

Vi er meget taknemlige over for De Forenede Stater for den storsindede udenrigspolitik, der i efterkrigstiden fandt sit udtryk gennem Marshallhjælpen; denne håndsrækning var af overordentlig betydning for Danmark og andre europæiske lande. Det er et synspunkt, jeg gerne vil fremføre ved denne lejlighed, og jeg for min del lægger megen vægt herpå.

I det kommende udvalg kan der være grund til at drøfte bl. a. det særlige forbehold, som USAs senat har ønsket at tage vedrørende professionel virksomhed, som, så vidt jeg kan se, er temmelig vidtgående. Også det spørgsmål, hvorfor kunstnerrettigheder ikke er medtaget i artikel X, samt forskellige bestemmelser om skatteforhold kunne der sikkert være grund til at behandle nærmere.

Der er et par ting i traktaten, som har undret mig, bl. a. bestemmelserne i artikel XIX, stk. 5 og 6, som må forstås derhen, at nødstedte fiskerifartøjer ikke må anløbe den anden parts havne og ikke få en venlig behandling og bistand. Ja, der står endog, at fiskerifartøjer og krigsskibe skal behandles på én og samme måde. Det fremgår af artikel XIV, at fiskerifartøjer ikke må lande deres fangster direkte fra søen. Både disse forhold og det spørgsmål, hvorvidt bestemmelserne i artikel XVII kan få nogen indflydelse på den grønlandske eksport af fiskeriprodukter til USA, bør vi se noget nærmere på i udvalget.

Jeg har her nævnt nogle af de spørgsmål, som der er grund til at tage op til lidt nærmere behandling. I øvrigt opfatter jeg den foreliggende traktat sådan, at der ikke her er tale om andre rettigheder, end de to staters medborgere allerede i øjeblikket faktisk nyder. Det er for mig vigtigt, at gensidigheden får en praktisk udformning og kommer til at følge de samme linjer i begge stater.

Med stor interesse fulgte vi her i Danmark luftfartsforhandlingerne mellem USA og Danmark, og vi undrede os vel nok noget over det oplæg, som man fra USAs side

kom med. Jeg må derfor udtale et ønske om, at den højtærede udenrigsminister enten her eller i udvalget vil give en nærmere redegørelse, ikke alene for luftfartsproblemerne, men også for de lige så aktuelle skibsfartsproblemer, og sige lidt om, hvorvidt der er mulighed for, at der kan ske nogle ændringer eller forbedringer på disse områder.

Til slut vil jeg gerne på mit partis vegne anbefale, at vi ratificerer traktaten mellem USA og Danmark, idet vi fra vor side anser den for at være en virkelig venskabstraktat; vi betragter den samtidig som værende et nyttigt og levende arbejdsredskab for en videre udvikling af kontakterne mellem de to stater.

Per Federspiel: Siden den gældende dansk-amerikanske handels-, venskabs- og skibsfartskonvention af 1826 blev undertegnet og trådte i kraft, er der sket en rivende udvikling i forholdet mellem Danmark og USA. Det gælder samhandelen, der navnlig i årene efter krigen er vokset, og det gælder de politiske samarbejdsproblemer både på det økonomiske og det forsvarsmæssige område. Jeg er ganske enig med det ærede medlem hr. Chr. Christiansen i, at havde der ikke været dette samarbejde mellem de europæiske lande og USA, er det vel tvivlsomt, om vi havde været frie mennesker i dag.

Denne samhandel og denne voksende forbindelse med USA har kunnet udvikle sig uden vanskelighed under den gældende traktat, der indeholder en ganske overordentlig klar programudtalelse, idet den siger, at parterne er enige om at grunde deres respektive landes handel og skibsfart på en fuldkommen lighed og reciprocitetsliberal basis. Det er ord, som vil være velkendte for den højtærede udenrigsminister, som jo selv med stor kraft har anvendt dem under de mange økonomiske forhandlinger.

Dette princip er noget udvandet i den foreliggende traktat. Man kan måske sige det sådan, at kunsten at skrive er blevet væsentlig forringet i de 150 år, der er gået. Den foreliggende traktat vil ikke fremme udviklingen i højere grad, end den allerede bestående traktat har kunnet gøre det. Omvendt vil de mange hindringer, der har rejst sig i samhandelen, fordi man fra

[Per Federspiel.]

amerikansk side ikke har været i stand til at stille sig om til en liberal handelspolitik, ikke blive fjernet, hvis denne traktat ratificeres.

Den amerikanske toldpolitik, der har været ført i høj grad til skade for den europæiske og den danske eksport til USA, vil ikke blive berørt i nævneværdig grad af denne traktats bestemmelser. Den ufrihed, der hersker med hensyn til skibsfarten på Amerika, vil ikke blive anderledes, hvis denne traktat ratificeres. De vanskeligheder, der er opstået for luftfarten, som det ærede medlem hr. Chr. Christiansen også gjorde rede for, vil heller ikke blive anderledes, hvis denne traktat ratificeres. Derfor er det vanskeligt at se, hvad fordelene egentlig er ved denne traktat. Man har i bemærkningerne til forslaget til folketingsbeslutning nævnt, at det skulle hænge sammen med den amerikanske regerings ønske om at få mere præcist udformede bestemmelser i forbindelse med bestræbelserne for at investere amerikansk kapital i vort land.

Det ærede medlem hr. Chr. Christiansen nævnte 2 grunde til, at denne efterhånden noget hengemte traktattekst først kommer til ratifikation nu 9½ år efter dens underskrivelse. Den ene skulle være den, at man først skulle have bragt spørgsmålet om skibserstatningerne ud af verden. Det er bragt ud af verden. Den anden grund, det ærede medlem nævnte, var, at man også ønskede større klarhed over de europæiske markedsdannelser, men her må man da sige at der hersker større uklarhed end nogen sinde. Forholdet mellem de forskellige europæiske markeder har langtfra fundet sin afklaring.

Derimod er der sket en ændring i forholdet mellem vort land og USA ved omdannelsen af OEEC til den nye organisation for udvikling og økonomisk samarbejde, OECD; men også her foreligger kun en foreløbigt paraferet traktat, der vel først engang i løbet af efteråret vil kunne forelægges til ratifikation. Denne udvikling med den nye organisation, OECD, betyder jo et tilbageskridt på et væsentligt område, nemlig at det handelspolitiske samarbejde landene imellem skydes i baggrunden, og det kunne give en anledning til, at man tog hele spørgsmålet om de gensidige aftaler

om handelssamkvemmet og samkvemmet i det hele op til fornyet drøftelse.

På forskellige punkter indeholder traktaten, som også min forgænger på talerstolen nævnte, ting, der er uklare eller forældede. Jeg kan bl. a. henvide til, at artikel XXIII undtager Grønland. Dette blev undertegnet i 1951, da Grønlands forhold var anderledes end nu. Der er vel anledning til at tage spørgsmålet op og navnlig høre den højtærede minister for Grønlands mening med hensyn til, om der ikke i hvert fald burde indføjes en tillægsbestemmelse, som stillede Grønland nøjagtigt lige med det øvrige Danmark.

Fra dansk side er vi, som også den ærede ordfører for socialdemokratiet nævnte det, Amerikas Forenede Stater uhyre takskyldig, ikke blot for den økonomiske genrejning, der er bragt til veje, men også for den sikkerhed, der er tilvejebragt ved alliancen mellem de europæiske lande og de nordamerikanske stater; men vi skylder også vore allierede at sige dem vor usminkede mening om den politik, der føres. I de sidste måneder har det været ganske åbenbart, at den amerikanske regering var i vanskeligheder med sin betalingsbalance, og det har været lige så åbenbart, at den amerikanske regering havde store vanskeligheder med at finde ud af, hvordan dette spørgsmål skulle gribes an. Det er ikke min sag her at rejse nogen kritik mod den politik, der har været ført, men når nu den amerikanske investeringsvirksomhed i de europæiske lande drages ind som en motivering for at afslutte handelstraktater af denne art, er det dog vel værd at gøre opmærksom på, at disse betalingsbalancevanskeligheder i meget høj grad hænger sammen med den amerikanske investeringsvirksomhed.

Det er ikke sådan, at der er underskud på den amerikanske handelsbalance som sådan; det er de penge, der flyder ud at landet til anvendelse til en række forskellige formål, derunder både private og offentlige investeringer, der bevirker, at der er sket et vist dræn på de amerikanske guldreserver, at der er sket en vis flytning af international kapital fra New York til andre centre, London, Frankfurt og til en vis grad Paris. Også dette må give anledning til en overvejelse af, om ikke hele dette forhold

[Per Federspiel.]

burde tages op til behandling, når den nye organisation, OECD, træder i kraft. Det vil nemlig være overordentlig vanskeligt at give sig til at indlede nye forhandlinger om handelsforbindelserne mellem USA og Danmark, når først en traktat ca. 140 år efter den gamle traktat er bragt i leje og ratificeret; men det vil på den anden side være rigtigt at udsætte behandlingen af denne sag, indtil man har klarhed over de forhold, der hidtil har givet anledning til udsættelse, og de nye forhold, der må rejse sig af de ændrede handelsforbindelser inden for OECD. Jeg går ud fra, at OECD vel også er det rette forum for en rejsning af spørgsmålet om betalingsbalancevanskelighederne og alt, hvad deraf følger, og vil nævne det gamle slagord, at det er vigtigere at få handel end at få hjælp. Som Winston Churchill udtrykte det: trade, not aid. I så henseende er tidspunktet vel det dårligst mulige, når man betænker, at den amerikanske regering snart går af.

Jeg har her foran mig en meddelelse, som er udsendt af det amerikanske handelsministerium. Den er dateret så sent som den 28. december 1960, og heri opfordrer den amerikanske handelsminister indtrængende ca. 1 000 større amerikanske eksportvirksomheder til at anvende amerikansk tonnage. Motiveringen herfor er, at man vil hjælpe den amerikanske betalingsbalance. Det er vel overordentlig tvivlsomt, om dette vil kunne føre til det tilsigtede mål. I den udsendte meddelelse indeholdes tillige en oplysning om, at mens andre lande i høj grad anvender deres nationale tonnage, anvender Amerikas eksportører kun ca. 10 pct. amerikansk tonnage. Det er måske formelt rigtigt; men det må herved erindres, at der er et andet forhold, som også burde tages op, inden man fastlagde de endelige relationer med USA, nemlig at den amerikansk ejede handelsflåde dækker ca. 50 pct. af den tonnage, der er registreret i Liberia, Honduras og Canada, med andre ord: de amerikanske bekvemlighedsflag må også tages med i betragtning. Derved kommer man til, at op imod ca. 50 pct. af den amerikanske eksport transporteres på amerikansk ejede skibe. Det er en større procentsats, end der gælder for den danske

handelsflåde i forbindelse med Danmarks eksport og import.

Det forekommer mit parti, at der foreligger så mange spørgsmål, der trænger til klarlæggelse, at der, efter at disse 10 år er gået, burde kræves nye forhandlinger, inden en sådan traktat ratificeres. Traktaten er ikke noget originalt dokument; det er en standardformular, der er anvendt i en række tilfælde. Den adskiller sig for søfartsbestemmelsernes vedkommende ikke fra den traktat, der er indgået med Æthiopien, der i søfartsmæssig henseende indtager omtrent den samme stilling som Åkirkeby. Der er altså nu gået 10 år.

En række forhold har ændret sig, og vi må være af den opfattelse, at disse mange ændrede forhold burde give anledning til nye overvejelser og måske til oprettelse af en traktat af et noget mere originalt indhold end denne standardblanket, der har været forelagt den danske regering for en række år siden, og som ikke på noget punkt berører disse specielle forhold, jeg her har nævnt, og som gør sig gældende i samhandelen og i det hele i relationerne mellem USA og Danmark.

Weikop: Venskab, som der står over denne traktat, er ikke noget, som kan skabes eller tilvejebringes blot ved at udarbejde en traktat. Det, man kan gøre, er, at man gennem en traktat kan bekræfte et venskab, som har bestået og er blevet udbygget gennem mange år. Som det allerede er blevet sagt, er den traktat, som den foreliggende skal afløse, kommet til veje for mere end hundrede år siden. I 1826 bekræftede vi gennem den traktat, at vi havde et venskab med De Forenede Stater, et venskab, som, og det vil jeg gerne understrege meget stærkt, ligesom de øvrige ærede medlemmer har gjort det, har været overordentlig betydningsfuldt for Danmark, og også jeg vil gentage, at den bistand, som De Forenede Stater har ydet os og i det hele taget Europa, har betydet overordentlig meget, ja, har været afgørende for Danmarks økonomiske genrejning.

Jeg mener, det er meget tilfredsstillende, at folketinget nu får forelagt denne venskabstraktat, som jo allerede blev undertegnet i 1951. Når jeg siger, at jeg finder

[Weikop.]

det meget tilfredsstillende, er det, fordi man ved forelæggelsen af denne traktat får lejlighed til at udveksle nogle synspunkter — hvad allerede det ærede medlem hr. Per Federspiel var inde på — og det er en god ting, netop som det er sagt, mellem venner at kunne udveksle synspunkter. Venskab, gensidighed, tilpasning til systemerne og hensyntagen til indgåede forpligtelser er jo de fremherskende træk i traktaten, der samtidig stærkt understreger et gensidigt ønske om samvirke og den friest mulige samhandel på alle områder.

Alt dette foreslås bekræftet, og det kan man kun være glad for og se med stor tilfredshed på, for det er en livsbetingelse for Danmark, at der er så frie forhold som muligt, og det er også en forudsætning for, at Danmark kan købe i De Forenede Stater i det størst mulige omfang. I Danmarks handelsbalance har importen overvægtet, modsat De Forenede Stater, hvor eksporten er større end importen. Det ville derfor være glædeligt, om den debat, der nu opstår ved ratifikationen af denne traktat, og de synspunkter, der udveksles, kunne medvirke til, at De Forenede Stater vil søge at fjerne de hindringer, der lægges i vejen for dansk eksport. Sælges der mere, kan der købes mere, og det vil være til gavn for begge lande. Det er klart, at Danmark kun kan købe, hvis det har noget at købe for. Traktaten fastlægger — som det allerede er sagt, og som traktater nu gør det — i en række artikler gensidige forpligtelser på mange vidt forskellige, men betydningsfulde områder, og selvfølgelig skal en traktats bestemmelser efterleves.

Der kan være tvivl om fortolkningen af en traktat, og med denne traktat følger også allerede på forhånd fortolkningsbidrag; det er heller ikke noget nyt. Men selv om man nu følger denne traktats bogstav og fortolkning, sådan som den foreligger, skulle en traktat gerne være mere end bogstaver og tryksværte, selv om det er på så fint et stykke papir, og selv om der er hængt et fint segl ved. Den skulle være et udtryk for en venskabs ånd, for et gensidigt venskab, hvor vel alle de trykte bestemmelser er grundlaget, men hvor også den ånd, hvori traktaten vedtages, og tanken bag

ordene altid bør tages i betragtning. Men som det ærede medlem hr. Per Federspiel sagde det: blandt venner behøver et mindre heldigt ordvalg på et stykke papir ikke at betyde en underkendelse af det, der har været hensigten med ordene, og mon ikke det er den opfattelse, der også er fremherskende mellem vore to lande? Jeg håber, og jeg tror det, og jeg tror også, det er det, den højtærede udenrigsminister har haft i tankerne, da han — som det i øvrigt allerede er nævnt af andre talere — netop i sine bemærkninger har peget på, at dansk luftfart og skibsfart bør have rimelige arbejds-vilkår.

Det er jo åbenbart, at traktatens bestemmelser om skibsfart — hvis den bliver ratificeret — vil blive efterlevet efter bogstaven, og jeg mener også, at den højtærede udenrigsminister selvfølgelig ser sådan på det. Men hvis der øves en påvirkning til begrænsning af friheden for luftfart og skibsfart — vel ikke af landenes ansvarlige regeringer eller af regeringsmyndighederne, men på anden måde — ja, så kan bestemmelsen i traktaten forflygtiges i en sådan grad, at den betydning, man tillagde den, mere eller mindre forsvinder. Der kan, som det ærede medlem hr. Per Federspiel var inde på, gøres meget ved en propaganda, der sættes i gang fra privat side, fra selskabers side til fordel for egne interesser; men hvis en regering eller regeringsmyndighederne vil støtte en sådan bevægelse, en agitation, en reklamekampagne eller propaganda — og når jeg siger „støtte“, tænker jeg ikke så meget på støtte i form af penge som på at give tilslutning til sådanne bestræbelser, der åbenbart modvirker en traktats ånd og tanke — ja, så er dette efter min mening lige så uheldigt, som hvis traktatens bogstav ikke bliver fulgt.

Mellem venner skal det siges, at vor skibsfart har en så stor betydning for samhandelen også med Amerika, at jeg tror, at både regeringen i De Forenede Stater og vi herhjemme vil søge at efterleve traktatens ånd: at skibsfart skal ske på lige fod, og selv om jeg meget vel kan tænke mig — hvad også det ærede medlem hr. Per Federspiel var inde på — at den såkaldte 50 pct.s regel ikke bliver afskaffet fra den ene dag til den anden, vil dog et skridt til en afvik-

[Weikop.]

ling have mulighed for at genspejle en venlig handling.

Må jeg til sidst sige, at når et lille land som Danmark går ind for De Forenede Staters tanke om liberalisering af handel, luft- og skibsfart, tror jeg også at De Forenede Stater som vore venner helt og fuldt forstår, at vi regner med, at de bestemmelser om frihed, der bliver nedfældet i traktaten, efterleves ikke blot efter bogstaven, men også efter ånd og tanke.

Med disse bemærkninger tilsiger jeg fortsat velvillig behandling af traktaten i det udvalg, som jeg forstår vil komme.

Helge Larsen: Det er jo ikke usædvanligt, at vi i det høje ting behandler forslag, der skal afløse bestående love eller overenskomster, men det er vist ret enestående, at vi — som tilfældet er i dag — har en traktat til godkendelse, der skal afløse en venskabs-, handels- og skibsfartskonvention mellem Danmark og USA fra så langt tilbage som 1826, en konvention, der blev indgået, medens den absolutte enevælde endnu rådede i Danmark, og medens USA endnu kun omfattede en lille del af det amerikanske kontinent og mere var optaget af at befolke de store landstrækninger, der lå vestude, end af forholdene i den gamle verden, i Europa.

Meget er ændret siden dengang; en langt nærmere kontakt er etableret mellem USA og Europa og mellem USA og Danmark, og USA er fra at være en stat, der i det væsentlige kunne indskrænke sig til at beskæftige sig med sine egne indre problemer, blevet en verdensmagt med deraf følgende ansvar for verdensudviklingen.

Det tør vel tages som udtryk for forudseenhed dengang, at traktaten af 1826 i så mange år har kunnet danne rammen om forbindelserne mellem Danmark og USA, gennem lange perioder, hvor der var en udvandring af tusinder af danskere til USA, og senere gennem perioder, hvor samfærdselsmidlernes udvikling og USAs fører-

skab med hensyn til mange tekniske opfindelser knyttede de to lande nærmere til hinanden.

Der er vistnok ikke noget, der i mine drengeår gjorde USA så nærværende for mig som Lindbergs flyvning over Atlanterhavet. Nu gøres denne tur af tusindvis af danskere og amerikanere hvert år, uden tvivl til gavn for den gensidige forståelse af de to landes forskellige forudsætninger. Jeg vil her gerne benytte lejligheden til at påskønne den indsats, der især fra amerikansk side gøres for at formidle kontakt gennem stipendier og udveksling. Jeg har som lærer set adskillige eksempler blandt mine elever på, hvilken udviklende betydning et studieophold i USA kan have, og jeg håber, at amerikanske studerende må kunne få et lignende udbytte af ophold her i landet.

Vi står nu over for et forslag til folketingsbeslutning om ratificering af en ny traktat med USA. Mit parti tiltræder principperne om national- og mestbegunstigelsesbehandling og bestemmelserne til gensidig sikring af de to parters statsborgeres og selskabers rettigheder og interesser. I realiteten giver traktaten vel ikke amerikanske statsborgere rettigheder, som de ikke allerede faktisk nyder her i landet som følge af den bestående retstilstand, og for en række af bestemmelserne gælder det, at traktaten følger reglerne i sådanne internationale aftaler som GATT og overenskomsten om Den internationale Valutafond.

Det har formet sig så heldigt, at Danmark i de år, der er gået, siden traktaten blev udformet i 1950-51, i betydelig grad har kunnet føre sin handels- og valutapolitik i den liberale ånd, som er traktatens hovedsigte. I forholdet til USA vejer det her særlig til, at den handels- og valutamæssige forskelsbehandling, der i denne årrække opretholdtes over for dollarområdet på grund af betalingsbalancevanskeligheder, har kunnet afvikles. Vi har også i samme periode øget vor import fra USA betydeligt og har samtidig haft den glæde, at flere

[Helge Larsen.]

arter og større mængder af danske varer har fundet vej til USAs marked.

Men det er også en kendt sag, at danske landbrugsvarer støder på vanskeligheder i form af told og i form af kvantitative restriktioner på det amerikanske marked, og at danske industrivarer møder vanskeligheder i form af væsentlige toldsatser. Mit parti håber, at man fra amerikansk side både i gensidighedens og den frie vareudvekslings interesse vil bestræbe sig på en liberalisering af importen af både landbrugs- og industrivarer.

Mit parti tilslutter sig også helt og fuldt og ønsker at understrege det af den højtæredede udenrigsminister udtrykte ønske om, at de beskyttelses- og subsidieringstendenser, som har været fremherskende i de senere år vedrørende skibsfart og luftfart, må blive bekæmpet, så at der sikres skibsfart og luftfart en større frihed end den, der hersker i dag. Vi har i den allersidste tid set tendenser i USA til yderligere restriktioner over for dansk skibsfart. Vi beklager stærkt disse tendenser, og de må give anledning til overvejelser i det udvalg, som vil blive nedsat.

Hvad Danmark og dansk erhvervsliv ønsker, er ikke særfordele, men blot adgang til at prøve sin konkurrenceevne på lige vilkår. En liberalisering af USAs politik på disse områder vil ikke alene være i overensstemmelse med ånden i den traktat, vi nu skal ratificere, men vil også være på linje med bestræbelser, som omdannelsen af OEEC til OECD er et så lovende udtryk for. OEEC blev til i forbindelse med Marshallhjælpen, som vi skylder USA tak for. Nu da vi er økonomisk på fode, er det den størst mulige grad af gensidig frihed i handel, skibsfart og luftfart, der skal videreføre, hvad Marshallhjælpen lagde grunden til, nemlig den naturlige vareudveksling mellem vore to lande.

Kai Moltke: Det er jo efter de bemærkninger, der allerede er faldet fra tidligere ordførere, temmelig tydeligt, at det forslag til traktat, som vi her står over for, om ikke indeholder tvivlsomme bestemmelser, så i alle tilfælde i høj grad kunne trænge til supplement. Og ét spørgsmål er for mig lidt ufatteligt: hvorfor den høje regering,

når en aftale af denne art har kunnet vente på bordet siden 1951 — for aftalen her bærer jo endnu det ærede medlem hr. Ole Bjørn Krafts underskrift fra den tid, da han var udenrigsminister — så vælger netop dette øjeblik til ratifikation. Karakteristisk kan det måske siges at være for forholdet mellem de to lande, at der 10 år efter så at sige ikke er indføjet én praktisk omformulering, sikret én eneste mulighed for de forbedringer på forskellige områder, som samtlige ærede ordførere i dag har fremhævet i deres taler som noget, der skulle indføres i praksis mellem de to lande. Jeg kan derfor for mit vedkommende ikke indse, at det skulle have særlig hastværk med at få denne traktat igennem netop nu. Vi står jo i amerikansk politik over for en af disse skiftene heste, hvor ingen endnu ved, hvor den nye hest løber hen. Vi kender, hvad Amerikas foregående regering har gennemført, og vi kender utilfredsheden dermed. Vil det ikke være klogt måske at se, om man ikke kunne komme til nogen forhandling, til nogen meningsudveksling over uklare punkter med det ny styre, der nu den 20. januar træder til i Amerika?

Kendsgerningen er faktisk den, at alle ordførere er betænkelige ved den udvikling, der hidtil har været i handelspolitikken mellem os og De Forenede Stater. Der er for det første forholdet mellem import og eksport, forholdet 1 : 3/4. Og dette, at vi ikke når højere op i vor eksport, hænger sammen med, som fremhævet af den højtæredede udenrigsminister, at der lægges ganske væsentlige hindringer i vejen for dansk landbrugseksport og told på væsentlige dele af danske industrivarer. Der er endvidere det, at gud og hvermand i denne sal er utilfreds med subventionerne og behandlingen af skibsfarten. Galt er det også med luftfarten. I virkeligheden siger de forskellige ordførere, samtidig med at de takker for det, som skete for 10 år tilbage, at man føler sig dårligt behandlet i det gensidige samkvem. Men når tingene ligger sådan og man, som det bliver sagt her, skal sige sandheden til sine venner, var det så ikke rimeligt, at man under den nye kurs, som grundlaget nu lægges for, kom ind på nogle af de spørgsmål, som her har været fremdraget, og prøvede, om man ikke kunne nå videre? Det ærede medlem hr.

[Kai Moltke.]

Ole Bjørn Kraft var dog i sin tid, da han som udenrigsminister underskrev denne traktat, i den faktiske situation, at vi stod midt i Marshallhjælpen og lige havde undertegnet NATO-traktaten, som jo vurderes forskelligt af de forskellige mennesker her i landet, og i dette billede støbtes denne handelstraktat. Går verdensudviklingen virkelig så langsomt, at intet bogstav, ingen paragraf, ingen fordel kan ændres efter den 1. oktober 1951?

For mit vedkommende skal jeg blot henvise til de sidste luftfartsforhandlinger. Der er blevet talt meget om det sydlige Danmark og det nordligste amt. Det forekommer mig, at vi netop i Grønland har indrømmet De Forenede Stater visse særegne luftfartsrettigheder, som vi måske nok kunne kræve en vis gentjeneste for, hvis det skal gå videre, som det går, og jeg vil gerne på dette område efterlyse de ærede grønlandske repræsentanters syn på tingene.

Subventionspolitikken drejer sig ikke alene om skibsfarten. Jeg læste for nylig i en oversigt om den smukke ordning, man har med hensyn til den liberale konkurrence for skibsbygning. Er det ikke sådan, at Amerika i øjeblikket ved statssubventioner på et område, hvor vi er interesseret industrielt, betaler differencen mellem prisen på amerikanske og tyske værfter, og at denne difference i visse perioder har betydet en subvention på mellem 50 og 60 pct.? Det er ikke nemt at konkurrere på disse vilkår, og i denne liberaliseringsalder må det vel være en væsentlig ting, at liberaliseringen i det mindste er udelelig, i det mindste er gensidig. Jeg kan ikke tro, det virkelig skulle ligge så galt, at der på disse punkter ingen ændringer er indtruffet og ingen muligheder for ændringer har været til stede siden den 1. oktober 1951.

Mit parti er betænkelig ved en øjeblikkelig ratifikation og godkendelse af denne traktat, og i alle tilfælde ønsker vi klare udtalelser og en redegørelse fra udenrigsministeren om, hvad der er forsøgt, hvad man har fået for svar, hvad der er opnået, og hvad der kan opnås i det tiår, der er forløbet siden denne traktats undertegnelse.

Udenrigsministeren (*J. O. Krag*): Jeg vil gerne takke de ærede ordførere for en saglig

og gennemgående velvillig behandling af det foreliggende forslag til folketingsbeslutning.

Ordføreren for socialdemokratiet, det ærede medlem hr. Chr. Christiansen, fremsatte ønske om udvalgsbehandling, et ønske, som blev gentaget af de øvrige ordførere. Jeg må sige, at jeg synes, det er overordentlig rimeligt og velbegrunder, at man får en sådan udvalgsbehandling, og jeg vil gerne med det samme give tilsagn om at stå til rådighed med alle oplysninger i udvalget.

Det ærede medlem hr. Chr. Christiansen nævnte en række enkelte spørgsmål, som han ønskede rejst, spørgsmålet om professionel virksomhed, spørgsmålet om kunstnerrettigheder, spørgsmålet om traktatens gyldighed i forhold til de amerikanske enkeltstaters kompetence, spørgsmålet om nødstedte fiskerfartøjers ret til at søge amerikansk havn og spørgsmålet om ilandbringelse af fisk, først og fremmest i det omfang, dette problem har sammenknytning med de grønlandske eksportmuligheder. Jeg synes, at alle disse spørgsmål er relevante og berettigede, og jeg vil som sagt meget gerne medvirke til en behandling af disse problemer i udvalget.

Det ærede medlem hr. Per Federspiel fandt, at programudtalelsen i traktatudkastet, som er underskrevet, er klar. Han anså disse mål om lighed og gensidighed i forholdet mellem de to lande, Danmark og USA, for et godt mål at stille op for vort samkvem.

Det ærede medlem fandt imidlertid ligesom andre ordførere, at der er mange hindringer i samhandelen, som skyldes De Forenede Staters toldpolitik, De Forenede Staters politik med hensyn til kvantitative restriktioner, altså importregulering, med hensyn til skibsfart og også luftfart, hindringer, som besværliggjorde vort økonomiske samkvem, og som det ærede medlem ikke mente direkte ville blive berørt gennem afsluttelsen af denne aftale.

Jeg synes egentlig, andre ordførere har udtalt sig mere positivt, bl. a. de ærede medlemmer hr. Weikop, hr. Helge Larsen og hr. Chr. Christiansen. Det må jo være således, at uanset hvilke direkte virkninger en ikrafttræden af denne handels-, venskabs- og søfartstraktat vil få — vi må naturligvis regne med og håbe på så store

[Udenrigsministeren.]

direkte virkninger som muligt — må denne traktat også i alle andre forhold give os forøgede og forbedrede muligheder i vore forhandlinger med De Forenede Stater. Jeg synes, at netop i den nuværende situation, som de ærede medlemmer hr. Per Federspiel og hr. Kai Moltke på næsten parallel vis talte om, har vi ikke råd til ikke at tilvejebringe denne forbedrede platform i vore forhandlinger med USA.

Det ærede medlem hr. Per Federspiel nævnte et her i landet kontroversielt spørgsmål, nemlig spørgsmålet om amerikanske investeringer i Danmark. Jeg synes ikke, dette er noget væsentligt moment i forbindelse med traktatafslutningen. Jeg synes, at spørgsmålet om vi skal have eller ikke skal have, om vi skal opmuntre til amerikanske investeringer her i landet, er et specielt spørgsmål, der bør forhandles i anden forbindelse. Der er jo ikke noget i denne traktat, der forpligter os til at stille os på en særlig måde i forbindelse med konkrete investeringer. Vi bevarer vor fulde kontrolret, vor fulde suverænitæt i hvert enkelt investeringsanliggende, der kan komme til behandling, så jeg synes, at dette specielle problem, som jeg erkender kan trænge til en behandling andetsteds eller i hvert tilfælde ved anden lejlighed, ikke bør influere på vor vurdering af ønskeligheden af at ratificere denne traktat.

Det ærede medlem hr. Per Federspiel syntes i sine udtalelser at tendere i retning af, at man måske burde overveje en udsettelse, indtil man havde klarhed over forskellige handelspolitiske og søfartspolitiske problemer, herunder også klarhed over, hvorvidt De Forenede Staters regering vil ratificere den nye konvention, der skal afløse OEEC, altså OECD-konventionen. Jeg synes, vi skal tale om det i udvalget. Jeg tror ikke, jeg kan tilråde en sådan udsettelse. Jeg er nærmest tilbøjelig til at mene, at vi har nølet længe nok med at ratificere denne traktat, som allerede har fået det amerikanske senats godkendelse for mange år siden.

Når det ærede medlem hr. Per Federspiel betegner traktaten som en standardblanket, tror jeg nu nok, det er en lille smule flot. Der ligger dog dybtgående dansk-amerikanske forhandlinger bag traktatens formulering,

hvor danske interesser i høj grad er gjort gældende, forhandlinger, som er ført under den daværende venstre-konservative regerings ansvar. Vi ser jo også, at den traktat, vi i dag skal ratificere, er underskrevet af den tidligere udenrigsminister, det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft.

De tendenser, de fleste af de ærede ordførere har givet udtryk for med hensyn til, hvad vi skal tilstræbe i vor handlingspolitik med Amerikas Forenede Stater, kan jeg ganske tiltræde, og jeg bør måske til afslutning af mit svar her og til supplement af, hvad der er sagt i bemærkningerne til forslaget til folketingsbeslutning, og også som supplement til, hvad jeg gav udtryk for i fremsættelsen, lige gøre et par bemærkninger om skibsfartsproblemerne.

I den gamle traktat fra 1826 var disse problemer behandlet på en overordentlig klar og forbilledlig måde i den daværende og — man må indtil videre sige — den nuværende konventions artikel III. Der er i det foreliggende forslags artikel XIX givet et gensidigt tilsagn om national- og mestbegunstigelsesbehandling med hensyn til retten til at befordre varer med skibe, idet artiklen dog gør en undtagelse, hvad angår kystfart, en undtagelse, vi fra dansk side ikke benytter os af, men som USA benytter sig af, endog i så vid grad, at jeg forstår, at sejladstjenesten til Honolulu og Alaska også betragtes som kystfart. Den bestemmelse, jeg her har refereret fra artikel XIX, er forholdsvis vidtgående; ikke desto mindre vidner amerikansk praksis gennem lang tid — og når jeg siger gennem lang tid, skyldes det, at amerikanske særbestemmelser går helt tilbage til 1904 — om, at den amerikanske regering ikke opfatter tilsagn om national behandling som en hindring for at reservere offentlige forsendelser for den amerikanske handelsflåde — her er det, 50 pct.-reglen kommer ind — og vi ved også, at USA giver meget vidtgående fortolkninger af, hvad der betragtes som offentlige forsendelser. Jeg vil ikke gå i enkeltheder med det, men man har eksempler på en meget vidtgående fortolkning af, hvad der betragtes som en offentlig forsendelse, og hvad der derfor kan komme ind under 50 pct.-reglen. Dette ligesom de betydelige subsidier, den amerikanske regering i det

[Udenrigsministeren.]

hele taget giver til bygning af skibe og til disses drift, strider naturligvis mod Danmarks interesser og mod alle de europæiske søfartsnationers interesser.

Hvad gør man nu for at påvirke den amerikanske regering til at ændre sin administrative praksis i retning af en mere liberal, en mere frihandelsvenlig politik, i retning af en politik, der i højere grad overlader søtransporten til den frie konkurrence? Ja, her udfoldes der et initiativ på mange områder. Vi har i OEEC haft en særlig søfartskomiteé. Da OECD skulle oprettes, var spørgsmålet, om amerikanerne som medlem af OECD ville gå med til, at denne søfartskomiteé overførtes til den nye organisation, og om de ville deltage i arbejdet dér. Det har vist sig til vor foreløbige tilfredshed, at det er USA gået med til. Hvis OECD kommer til at fungere, vil søfartskomiteen fungere videre, og her vil USA møde og deltage i de almindelige forhandlinger, i det, man kalder konfrontationerne, og også i de henstillinger, der kan blive vedtaget i denne komité.

Man har søgt fra de vesteuropæiske søfartsnationers side at foretage et direkte fremstød over for USA. Det fandt sted ved et møde, som afholdtes i Washington i juni 1959, hvor også Danmark var repræsenteret, nemlig ved daværende handelsminister Kjeld Philip. Dette møde gav ikke konkrete resultater, men førte dog skibsfartsnationernes synspunkter vis-à-vis USA kraftigt frem, og dette initiativ vil nu blive genoptaget, idet et nyt møde skal finde sted — jeg tror i februar måned i år.

Endelig kan jeg nævne, at under det danske kongebesøg i USA blev der lejlighed til fra dansk side kraftigt at understrege disse problemer dels over for præsident Eisenhower ved et møde, hvor også daværende understatssekretær Dillon var til stede — jeg nævner det, fordi Dillon jo nu bliver finansminister i den nye regering, så at det altså ikke har været spildt, at vi har fremført vore synspunkter — dels i det amerikanske udenrigsministerium.

Det er klart, at et særligt skandinavisk samarbejde er af interesse, og vi har etableret et nært samarbejde med norske og svenske myndigheder i denne sag, hvilket

har givet sig udtryk i instruktioner, der er givet til vor ambassadør i Washington, instruktioner, der netop nu er blevet fornyet i anledning af den amerikanske „Ship American“-kampagne, og instruktioner, som også vil indebære fornyede fællesskandinaviske henvendelser, når den nye amerikanske administration er trådt til.

Jeg tror, man må betragte denne amerikanske skibsfartspolitik som noget, der har gjort sig gældende længe. Den kan blive skærpet — de forholdsregler, den indebærer — og det synes der at være tendenser til i USA i øjeblikket; til andre tider kan den blive lempet, men vi må på ethvert tidspunkt selv, så langt vi magter det, eller i fællesskandinaviske aktioner eller sammen med de øvrige vesteuropæiske lande eller i OEEC eller i OECD føre vore synspunkter frem. Jeg tror, det er på den måde, man må betragte denne sag, og ikke som et akut anliggende, der kan bewirke, at vi udsætter denne ratifikation. Jeg tror snarere, vi ville stå vore egne interesser og forhandlingsmuligheder i vejen, hvis vi udsatte ratifikationen.

Ja, jeg kunne give en tilsvarende redegørelse for luftfartens vedkommende, men jeg skal ikke belaste det høje tings tid med det. Jeg skal kun sige, at denne traktat ikke omfatter luftfartsforhold; men det hindrer jo ikke, at man kan håbe på, at traktatens ikrafttræden, selv om luftfarten ikke er direkte omfattet af den, vil styrke vort liberale standpunkt, jeg kan sige vort fællesskandinaviske standpunkt, i luftfartsanliggender. Så selv om luftfartsproblemerne ikke direkte er omfattet af traktaten, vil vi også her finde, at traktatens ratifikation og ikrafttræden ikke kan svække, men snarere må styrke vor forhandlingsposition.

Jeg vil til slut minde om et forhold, som jo adskillige af de ærede ordførere har berørt i deres indlæg, nemlig at vor samhandel med De Forenede Stater er stærkt voksende, og at vor eksport til USA gennem de senere år er undergået en vækst, der vel nok overstiger, hvad mange, og måske også mange optimistisk indstillede personer, ville have forventet for bare 10 år siden.

Det er rigtigt, at vi stadig har et deficit, i hvert fald på den direkte handelsbalance

[Udenrigsministeren.]

med USA, men man må ikke glemme, at vi fra USA — til verdensmarkedspriser naturligvis — køber en lang række råvarer, som vi under alle omstændigheder måtte importere. Det, vi skal hæfte os ved, er vel nok så stærkt den stigende eksport af en række landbrugsvarer, landbrugsvarer, som det er vigtigt for os at komme af med. Lad mig blot nævne skinkerne og skinkeeksportens sammenhæng med vor almindelige baconsituation også på andre markeder end det amerikanske, og lad mig nævne den stigende eksport af industrivarer, kunstindustriens produkter, maskiner og tekstilvarer — jeg skal ikke gå i enkeltheder; der er mange varer, der fortjener at nævnes i denne forbindelse. Alt dette har medført, at Amerikas Forenede Stater i dag er Danmarks tredjestørste kunde. Jeg er ikke sikker på, at det altid står offentligheden helt klart. Vi ved, at England er vor største kunde, at Tyskland er vor næststørste kunde, men i øjeblikket og gennem en forholdsvis lang periode har USA ligget som Danmarks tredjestørste aftager af eksportprodukter. Hertil kommer også turisttrafikken, som jeg synes man skal tage i betragtning. Der kommer jo mange amerikanske turister til Danmark, og det betyder formentlig også noget for vor valutabalance.

Jeg beder om, at man tager disse generelle og langsigtede forhold i betragtning, når tinget skal træffe sin afgørelse af, hvorvidt man vil tilslutte sig denne beslutning eller ej.

Det er klart, at disse kendsgerninger om den positive udvikling i vor samhandel med USA ikke forrykker den kendsgerning, at vi på en række områder — skibsfarten først og fremmest, men også med hensyn til visse enkeltvarers eksport og på alle de øvrige punkter, der har været nævnt her — kan have synspunkter, som er forskellige fra dem, den amerikanske regering praktiserer, og hvor vi vedvarende må hævde danske interesser og hævde dem med så stor styrke som muligt. Men det er som sagt min opfattelse, at ikrafttrædelsen af denne traktat i hvert fald ikke kan svække baggrunden for vor fremhævelse af danske interesser; jeg vil tværtimod formode, at den vil styrke vor platform.

Per Federspiel: Må jeg lige gøre den højtærede udenrigsminister opmærksom på, at den liberale programudtalelse, som jeg citerede, ikke er hentet fra den forelagte traktat, men fra traktaten af 1826.

Når endvidere den højtærede udenrigsminister nævner, at den foreliggende traktat jo ikke i særlig grad omfatter investeringer, kan det naturligvis være rigtigt; men der står i fortalen til traktaten, i virkeligheden som det eneste konkrete, at man vil fremme de kulturelle forbindelser bl. a. ved gensidigt gavnlige investeringer. Det var altså ikke en tilfældighed, at jeg kom med disse udtalelser.

Hermed sluttede forhandlingen.

Sagens overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Chr. Christiansen: Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning
vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget Viola Nørløv har meddelt mig, at hun ønsker til indenrigsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Kan indenrigsministeren oplyse, hvornår det toksikologiske institut og levnedsmiddelinstituttet kan forventes opført?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 17. januar kl. 14 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til folketingsbeslutning i anledning af en under 1. oktober 1951 i København undertegnet venskabs-, handels- og søfartstraktat mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater.

[Formanden.]

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om udenrigstjenesten.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om normering og klassificering af stats-tjenestemandstillinger.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd.

Formanden meddelte sluttelig planen for tingets øvrige møder i den følgende uge.

Mødet hævet kl. 14³⁷.

17. møde.

Tirsdag den 17. januar kl. 14.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til folketingsbeslutning i anledning af en under 1. oktober 1951 i København undertegnet venskabs-, handels- og søfartstraktat mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater.

Valgt blev: *Chr. Christiansen, Brodthagen, Lis Groes, Per Hækkerup, Peter Nielsen, Lars M. Olsen, Hans Rasmussen, Henning Rasmussen, Helge Larsen, Per Federspiel, From, Viggo Hauch, Axel Kristensen, Weikop, Ole Bjørn Kraft, Erik Kragh og Kai Moltke.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om udenrigstjenesten.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 163, fremsættelsen i tidenden sp. 254.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 3 og 4 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om normering og klassificering af statstjenestemandstillinger.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 153, fremsættelsen i tidenden sp. 268).

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 161, fremsættelsen i tidenden sp. 268).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Alsing Andersen: De foreliggende lovforslag har deres udspring i en så godt som enstemmig indstilling fra den nedsatte kommission. Trods visse forbehold og en mindretalsudtalelse fra venstres og det konservative folkepartis repræsentanter i kommissionen er hele kommissionen dog enig om at anbefale folketinget at fremme behandlingen af disse lovforslag så meget, at de nye love vil kunne træde i kraft 1. april i år.

Da fire af de partier, der findes her i salen, har haft deres repræsentanter i kommissionen, og da samtlige erhvervsinteresser har været repræsenteret og har været med til at afgive denne indstilling, er jeg optimistisk nok til at håbe, at kommissionens ønske om en hurtig behandling og ikrafttræden fra 1. april vil kunne opfyldes. I denne forbindelse lægger jeg særlig vægt på den efter min mening betydningsfulde omstændighed, at samtlige erhvervsrepræsentanter i kommissionen har anbefalet gennemførelsen af disse lovforslag i den form, som kommissionens store flertal har indstillet, og i den affattelse, hvori den højtærede udenrigsminister har fremsat forslagene for det høje ting.

Den tid er jo nu overordentlig fjern, da udenrigsministeriets og de udenrigsministerielle tjenestemænds vigtigste opgave var diplomatiske, repræsentative pligter, suppleret med en vis beskeden politisk aktivitet. I dag er udenrigstjenesten blevet et uundværligt led og et led med stadig stigende betydning for hele den danske samfunds-